

Správa hlavného poradcu chovu a poradcu pre nízkonohých teriérov za obdobie 2011 – 2015.

Činnosť hlavného poradcu chovu počas tohto obdobia prebiehala v súlade so stanovami klubu.

Osobne chcem chcem poďakovať všetkým poradcom chovu, členom výboru a aj chovateľom, s ktorými prichádzam do kontaktu za konštruktívnu spoluprácu.

Máme za sebou päťročné obdobie, ktoré najmä v posledných rokoch bolo náročné na všetkých chovateľov, ale najmä na funkcionárov klubu a organizátorov našich akcií.

Výnimky z chovných podmienok:

Každoročne bol hlavný poradca chovu požiadaný o poskytnutie cca 5 – 8 výnimiek z chovných podmienok. Každá žiadosť bola pred rozhodnutím individuálne prekonzultovaná najmenej s príslušným poradcom chovu pre dané plemeno. K žiadosťiam sme pristupovali citlivo, v rámci možností a kompetencií klubu a snažili sme sa rozhodovať v prospech chovu a konkrétneho psa.

Výcvik a skúšky

Náš klub každý rok usporiada značné množstvo skúšok pre záujemcov o poľovné využitie teriérov. Sú to akcie veľmi náročné na organizáciu a technické zabezpečenie. Týka sa to hlavne našich medzinárodných skúšok teriérov v brlohovaní. V súčasnej podobe ide o tradičnú, medzinárodne vysoko hodnotenú akciu.

Počas volebného obdobia funkciu výcvikára vykonával p. Oujezský. Počas volebného obdobia sa k nemu postupne pridali aj pomocní výcvikári pp. Lackovič mladší a starší, p. Szalay a p. Čuchran. Všetci výcvikári svoju prácu vykonávali veľmi svedomito s plným porozumením pre psy a vodičov. Skúšky počas celého sledovaného obdobia boli na veľmi solídnej úrovni. Prehľady o účastiach našich plemien na klubových a ostatných skúškach sú každý rok publikované v Spravodaji.

Po niekoľko rokov sa klub snaží o organizovanie Výcvikových dní a skúšok aj na východnom Slovensku. Účastníkmi týchto klubových akcií boli prevažne ľudia zo západného Slovenska. Takýto nezáujem majiteľov a vodičov pracovných teriérov z východu o klubové akcie môže veľmi ľahko viesť k obmedzeniu organizovania klubových pracovných akcií na východe Slovenska.

Už tradične je v posledný augustový víkend organizovaný Víkend s teriérom. Počas piatich rokov sa táto akcia stala pevnou súčasťou kalendára nášho klubu. Pôvodnou náplňou a zmyslom akcie bolo povzbudiť majiteľov poľovných plemien teriérov k práci s ich psami. Postupne sa program akcie rozšíril aj o aktivity, ktoré sú vhodné aj pre iné plemená psov, určené pre majiteľov nielen poľovne vedených plemien teriérov. Zúčastňujú sa jej majitelia nielen poľovne vedených plemien teriérov. Myslím, že je treba podporiť akcia bola od začiatku organizovaná v Beluškých Slatinách, kde už všetci organizátori vedeli o svojich postoch a možnostiach, ktoré tento areál poskytoval. V tomto roku sa z objektívnych príčin akcia presunula do Hlohovca. Čo všetko zmena prinesie budeme môcť vyhodnotiť v budúcnosti.

Canisterapia

Časť odchovov teriérov plní aj vysoko humánne poslanie psov v oblasti canisterapie. Pomáhajú tým, ktorí sú na cudziu pomoc existenčne odkázaní. Je preto treba zvlášť poďakovať tým našim členom, ktorí sa v tejto oblasti realizujú.

Agility

Mnoho majiteľov našich plemien teriérov úspešne využíva ich povahové a fyzické vlastnosti v agility. Klub sa snaží tieto aktivity podchytiť a aktívne podporuje organizovanie MS v agility teriérov. V rámci súťaže TOP teriér sme začali samostatne vyhodnocovať aj TOP teriér agility.

Osveta a vzdelávanie

Počas posledných piatich rokov klub vzdelával nielen rozhodcov pre exteriér ale aj chovateľov. Pri pravidelných členských schôdzach v Košiciach a Beluškých Slatinách klub vždy zabezpečil odbornú prednášku zameranú hlavne na zdravotnú problematiku psov. Prednášatelia boli vždy uznávaní odborníci so zameraním na napr. problémy kože, reprodukcie, očí, dedičných ochorení a pod. Je veľká škoda, že účasť na schôdzach a vzdelávaní nevyužilo viac členov klubu. Na členských schôdzach sa pravidelne zúčastňujú tí istí členovia, ktorí o dianie v klube majú aj tak záujem a o činnosti výboru sú dobre informovaní. Na odborných prednáškach sa okrem členov nášho klubu zúčastňujú aj členovia iných chovateľských klubov aj súkromní veterinári lekári, ktorí kladne hodnotia výber prednášateľov a vysokú úroveň prednášateľov. Avšak zo záujmu členov nášho chovateľského klubu o tieto prednášky som mierne povedané rozčarovaný a sklamaný.

Znova boli politické snahy o novelizáciu Zákona o chove psov. V novelizácii malo ísť o vyčlenenie niekoľkých aj našich plemien do akejsi kategórie psov pod prísnejším dohľadom. Je treba povedať, že spoločným úsilím

najmä jednotlivých chovateľov aj z nášho klubu sa podarilo tento zámer zrealizovať a novelizácia nakoniec bola z parlamentu stiahnutá. Za takýto aktívny prístup je treba týmto ľuďom osobitne poďakovať.

Chov a zdravie

Vo februári 2013 bol novelizovaný Chovateľský poriadok FCI. V Chovateľskom poriadku sa viac ako predtým kladie dôraz na zdravie psa. Doslovne vystríha pred preháňaním plemenných znakov, ktoré by mohli vyústiť do zhoršenia funkčného zdravia psov. V chove sa výslovne nemú používať psy s prejavmi agresivity na človeka, ako aj vylučujúcimi chybami ako sú poruchy charakteru, vrodená hluchota, slepota, zajačí pysk, rázštep podnebia, výrazné chyby chrupu alebo anomálie čeľuste, PRA, epilepsia, kryptorchizmus, monorchizmus, albinizmus, chybné farby a dysplázia bedrového kĺba ťažkého stupňa.

Povinnosti spojené s evidenciou a metodickým potieraním dedične podmienených chorôb FCI prenáša na členské štáty. Nadväzne na to aj SKJ a SPZ urobili úpravu svojich Chovateľských poriadkov s tým, že evidenciu a metodické potieranie dedične podmienených chorôb preniesli na jednotlivé chovateľské kluby. V našom klube evidenciu dedičných ochorení a metodiku na ich zvládanie by mali robiť poradcovia chovu. V tejto súvislosti sa chcem zmieniť aj o Základnom vyhlásení pre rozhodcov pre exteriér s podtitulom „Zdravé psy vhodné pre pôvodný účel využitia svojho plemena“. Vo Vyhlásení sa pomerne solídne vymenováajú niektoré základné body, na ktoré by sa mal posudzovateľ pre exteriér zamerať a zohľadňovať pri posudzovaní. Naliehavo doporučujem všetkým chovateľom a vystavovateľom, aby si Vyhlásenie podrobne preštudovali. Vyhlásenie bolo publikované na webe SKJ.

Prirodzeným cieľom každého správneho chovateľa psov je odchovávať jedince, ktoré budú svojim novým majiteľom robiť radosť, nebudú im na obtiaž a nebudú zbytočne zaťažovať peňaženku majiteľa. Takýto cieľ môže naplniť len jedinec, ktorý je správne vyvinutý, má typickú povahu a hlavne je ZDRAVÝ. Chovateľ by mal urobiť všetko, čo je v jeho silách, aby jeho odchovy nielen zodpovedali štandardu, ale boli aj geneticky dobre založené. K tomu potrebuje čím viac kompetentných informácií o predkoch svojich psov. Čo sa týka dedične podmienených ochorení psov sa dlhodobejšie diagnostike venujú chovatelia STB a airedale teriérovia.

Jednotlivé plemená teriérovia:

Prakticky vo všetkých u nás chovaných plemenách teriérovia je mnoho našich odchovancov plne konkurencie schopných aj v zahraničí. Najmä, ak je v plemene vedúca osobnosť alebo skupina ľudí, ktorí sa bez ohľadu na náklady a čas snažia o zveľadenie plemena dovozom, zahraničnými pripúšťaniami, prezentáciou na najvyšších výstavných fórach a pod.

Ťažko sa chová, ak chovateľ dôkladne nepozná vnútorné skryté vlastnosti svojich chovných súk. Hlavne ich reprodukčné kvality a správanie. Preto každý chovateľ by mal svoju prioritnú starostlivosť venovať výberu svojich chovných súk.

Fakty o jednotlivých plemenách, obraz o chovnej základni môže každý z nás získať sčasti na klubovej internetovej stránke a hlavne osobnými konzultáciami s chovateľmi konkrétneho plemena.

Preto sa vo svojej správe obmedzím na to ako dotyčné plemeno vnímam zo svojho uhla pohľadu.

Airedale teriér:

Plemeno v našich podmienkach vyslovene málopočetné. Správne vedené odchovy sú schopné úspešnej prezentácie kdekoľvek v zahraničí. Ojedinele sú využívané aj v športovej kynológii.

Austrálsky teriér a Dandie dinmont teriér:

máme dovezené prvé jedince solídnej kvality. Do budúcnosti im budeme držať palce, aby sa plemeno u nás uchytilo.

Americký bezsrstý teriér:

Plemeno sa pomaly stabilizuje. S ohľadom na malú chovateľskú základňu naráža na malú genetickú rozmanitosť.

Americký stafordshírsky teriér:

Podľa všetkého toto impozantné plemeno v posledných rokoch nabera novú silu a kvalitu. Zvyšuje sa počet a aj kvalita odchovov. Nadšení chovatelia a vystavovatelia sú mimoriadne úspešní pri prezentácii svojich odchovov a zverencov doma aj v zahraničí.

Austrálsky silky teriér:

Plemeno, ktoré sa u nás dlhodobo zaraďuje k málopočetným. Po krátkodobých vlnách záujmu znova nastane stagnácia plemena. V posledných rokoch však stúpa aj úspešnosť našich odchovov v konfrontácii so zahraničím. Plemeno pre svoj rozvoj potrebuje intenzívnejšie využitie kvalitného genofondu zo zahraničia. Problém však je malý počet stabilných chovateľov a kvalitných chovných súk.

Bedlington teriér:

Zdá sa, že už aj u nás si tento bojovník našiel už svojich stabilných obdivovateľov. Chovatelia sa snažia o udržanie kontaktu s výstavne úspešnými chovmi v zahraničí. Prezentácia našich odchovov na výstavách u nás aj v zahraničí je na vysokej úrovni a tomu zodpovedajúcimi úspechmi.

Border teriér:

V našom klube najrozšírenejšie poľovne využívané plemeno, ktoré má aj vysoké exteriérové kvality. Vďaka svojej bezkonfliktnej povahe a minimálnym nárokom na údržbu srsti majú veľa obdivovateľov aj medzi laikmi, ktorí si nepotrpia na efektne plemená. Pri kvalitnej príprave dokážu aj exteriérove vysokokvalitní jedinci pri love a skúškach úspešne držať krok s vyložene pracovnými jedincami. Je potešujúce, že BT zo slovenského chovu sa úspešne prezentujú nielen na skúškach, ale aj na výstavách. Vďaka plodnej spolupráci s chovateľmi najmä z ČR sa darí aj dovozu menej príbuzných jedincov. Veľmi často sa nám na výstavách zúčastňujú jedince fyzicky vysokokvalitné, ale s neupravenou srstou a nevhodne predvedené. Preto si myslím, že bude potrebné aj na tomto poli svoju činnosť zlepšiť.

Cairn teriér:

Plemeno sa u nás úspešne stabilizovalo a počet odchovov i ich kvalita je na vysokej úrovni.

Za najdôležitejšie považujem, že sa darí neustále rozširovať genofond plemena a držať krok s poprednými svetovými líniami.

Najmä v minulosti sa plemeno rozvíjalo v určitej roz dvojenosti na pôvodný typ a tzv. škandinávsky typ. Tento typ sa vyznačuje ľahšou kostrou, užšou hlavou bez stopu a prehnaným zauhlením najmä vzadu. Typy, ktoré sú pozitívne hodnotené u niektorých rozhodcov nebývajú hodnotené dobre u iných. Myslím si, že v každom prípade je treba zachovať mieru pre vyváženosť, nepodporovať extrémne javy a hlavne vnímať psa ako funkčne jednotný celok.

Český teriér:

V posledných rokoch nastal záujem o chov tohto sympatického plemena. Boli dovezené exteriérove kvalitné jedince, z ktorých sú niektoré podchytené aj poľovne. Osobne ich majiteľom v ich úsilí držím palce a teším sa z každého ich úspechu na výstavách alebo skúškach.

Foxteriér hladkosrstý:

Plemeno si udržiava svoj nevelký, ale stabilný káder chovateľov a výcvikárov. Po exteriérovej stránke sú naši hladkí foxi plne porovnateľní so zahraničnými. Škoda, že aj keď sa k nám dovezie kvalitný jedinec, z podľa mňa subjektívnych príčin nie je v chove adekvátne využitý. Po pracovnej stránke naši dominantní výcvikári úzko spolupracujú najmä s kolegami v Čechách a na Morave. Preto aj spravidla využívajú rovnaké alebo podobné spojenia. Tak ako všade aj v tomto plemene podstatné veci závisia od ľudí.

Foxteriér hrubosrstý:

Plemeno so stabilnou chovateľskou základňou. Krvná základňa je u nás mimoriadne kvalitná a cieľavedome budovaná. Vďaka skvelým neformálnym kontaktom s poprednými zahraničnými chovateľmi a hlavne vďaka nekonečnej obetavosti poradcu chovu sa darí import zaujímavých jedincov. Tak isto aj exportované jedince slovenského chovu sa úspešne vedia prezentovať na výstavách a aj vo výcviku. Čo sa týka pracovného využitia, tak ako aj v iných plemenách vidíme, že záujem o nich je, aj pracujú, ale majitelia nemajú motiváciu na ich prezentáciu na skúškach vyššieho stupňa.

Írsky teriér:

Plemeno si u nás udržuje pomerne solídnu chovateľskú základňu. Celkovo je náš chov IT na mimoriadne vysokej úrovni pri zachovaní správnej povahy. Jedince sú zväčša v žiadúcom „suchom“ type, kvalitné v hlave, horných líniah a zauhleniach. Často sa vyskytuje väčšia srst'. Plemeno po mnoho generácií naráža na nejednotnosť v type tela a srsti. Preto pri každom pripúšťaní je potrebné bádať aj viac generácií dozadu. Tak ako u foxteriérov aj u írkeho teriéra sú ľudia, ktorí ich tradične využívajú v poľovníckej praxi, ale na sa skúškach objavujú málo.

Írsky jemnosrstý pšeničný teriér:

Sporadicky sa u nás objaví jedinec tohto krásneho plemena, ale zatiaľ sa u nás prakticky nechová.

Jack Russel teriér:

Počas posledných piatich rokov bol JRT ako na hojdačke. V plnej miere sa prejavili ambície viacerých chovateľov. Bolo dovezené množstvo prevažne kvalitných jedincov. Títo boli aj úspešne prezentovaní na výstavách. Dnes už máme v chove zaradených viac vysokokvalitných doma odchovaných jedincov, ktorí sú plne porovnateľní s najlepším v zahraničí. Dá sa povedať, že menil a stále sa mení aj uhol pohľadu rozhodcov na toto plemeno, ktoré je stále vo vývoji. Podľa môjho názoru je predovšetkým treba zachovať typ nízkonohého teriéra vhodného pre prácu. V žiadnom prípade by sa JRT nemal uberať smerom prehnanej elegancie. Mal by si

zachovať aj kvalitnú srst' v zmysle štandardu, bez nadmernej podsady. V posledných rokoch sú úspešne využívaní aj v poľovnej praxi.

Kerry blue teriér:

Plemeno u nás tradične veľmi úspešné. Odchovy sú na vynikajúcej úrovni a cieľavedome skvelo prezentované. Je škoda, že je odkázané len na niekoľkých nadšencov.

Parson russel teriér:

Po počiatkových nesporných úspechoch na medzinárodnom poli nastala u nás a aj v zahraničí kvalitatívna stagnácia plemena. V plemene nie je ustálený celkový typ. Objavuje sa nežiaduce bodkovanie a nie vždy typická farba. Je pravda, že sa už nestretávame tak často s príliš vysokými a doslovne obrovskými jedincami. Žiaľ nedarí sa udržať dobrú silu kostry najmä u súk. Pri posudzovaní je rozhodca často postavený pred dilemu, či má uprednostniť kvalitnú telesnú stavbu a pohyb alebo lepšiu farbu a prezentáciu. Záujem o parsonov sa znova zobúdzá aj v súvislosti s ich výbornými poľovnými vlastnosťami.

Norfolk teriér:

Plemeno s výbornou krvnou základňou, plne porovnateľnou so zahraničím. S ohľadom na malú chovateľskú základňu je treba kvitovať veľkú genotypovú rozmanitosť. Žiaľ tieto kvalitné jedince nie sú adekvátne prezentované aj na výstavách.

Norwich teriér:

Toto v zahraničí pomerne obľúbené a na výstavách vôbec nie ojedinelé plemeno sa u nás stáva ojedinelým.

Patterdale teriér:

Toto prakticky výlučne pracovné plemeno teriérov je u nás chované na úzkej krvnej základni. Genetická rôznorodosť nie je veľká. Majitelia a chovatelia sú praktickí poľovníci, ktorí vedia oceniť mimoriadne pracovné vlohy tohto plemena. Exteriérove je plemeno u nás roztrieštené možno aj vinou niekedy nekvalitného odchovu šteniat a mladých psov. Podľa môjho názoru toto plemeno u nás len prežíva vo vleku najmä českých chovateľov. Vidíme ojedinelé pokusy o rozšírenie chovateľskej základne. Je to však živelné a niekedy dosť problematické. Majitelia si takto vlastným zavinením vytvárajú problémy, ktoré ak by sa vedeli a hlavne chceli pred nákupom poradiť nemuseli byť. Plemeno u nás čaká na cieľavedomú a hlavne komunikatívnu chovateľskú osobnosť, ktorá nebude ľutovať času a prostriedkov a dokáže chov tohto plemena u nás pozdvihnúť.

Sealyham teriér:

Plemeno si postupne získalo svoj okruh priaznivcov. Toto plemeno vzhľadom na svoju malú chovateľskú základňu je existenčne odkázané na širokú medzinárodnú spoluprácu. Preto si vysoko vážim snahu o chov len na zdravotne preverených jedincoch. Vážim si aj sústavnú snahu o výstavnú konfrontáciu s chovateľsky najvyspejšími populáciami.

Ako aj iné nízkonohé plemená aj niektoré jedince ST sa uberajú smerom k vysokonohým teriérom. Príliš sa zľahčuje kostra, predné zaúhlenie je strmé, hrudník nie je dostatočne hlboký, pes sa javí vysokonohý a nedostatočne spustený dole. Zvykne sa to maskovať prebytkom srsti najmä na hrudníku.

S radosťou a obdivom sledujem aj poľovné využitie niekoľkých ST. Dokumentujú tým, že každým úspechom treba hľadať predovšetkým konkrétneho človeka.

Skye teriér:

V minulosti a aj v súčasnosti sa dá s potešením konštatovať, že toto impozantné plemeno teriérov patrí medzi naše výstavne najúspešnejšie plemená.

Počas týchto rokov boli k nám importované dve vysokokvalitné suky, ktoré sú aj mimoriadne úspešne prezentované na výstavách. Budem im držať prsty aj v chove.

Staffordshire bullteriér:

Po kvantitatívnom rozkvetu v minulých rokoch nastala u nás doba konsolidácie typu. V niektorých chovoch vidíme postupné prebudovanie z pôvodného ťažkého typu na ľahší, športový, teriérskejší typ. Je mi jasné, že niektorí posudzovatelia najmä z krajiny pôvodu uprednostňujú ľahší typ. Nič by sa však nemalo preháňať. Podľa mňa podstatným vodítkom by mala byť celková harmónia jedinca v plemennom type a zachovanie jeho funkčnosti. Na výstavách môžeme vidieť prehnané krátke čeľuste do tej miery krátke čeľuste, že psy majú problémy s dýchaním. Krvná základňa sa zdá byť relatívne dobre diverzifikovaná. Naša populácia je tesne spätá najmä s populáciou v ČR. Naším odchovom sa darí nielen na výstavách doma ale aj v zahraničí.

Osobne mi je veľmi sympatická snaha o udržanie dobrej zdravotnej kondície plemena a zverejňovanie výsledkov zdravotných testov.

Škótsky teriér:

Po impozantnom nástupe v minulosti sa dá hovoriť o krátkodobej stagnácii plemena. Je to však pochopiteľné, ak je chovateľská základňa taká úzka ako je u nás. V súčasnosti vidíme snahu nadviazať na vynikajúce úspechy

našich odchovancov z minulého obdobia. Podarilo sa niekoľko sľubných importov a zaujímavých pripúšťaní, ktoré dávajú dobrý pocit do budúcnosti.

Veľšteriér:

Plemeno má u nás stabilný okruh chovateľov a výcvikárov. Podarilo sa úspešne nadviazať na importy z krajiny pôvodu. Plemeno je skvelo prezentované aj na výstavách v krajine pôvodu.

Výborné pracovné výsledky vzbudili záujem aj o export našich veľšov do zahraničia. Prichádzajú však avíza o určitej psychickej nevyrovnanosti týchto jedincov.

West highland white teriér:

Počas obdobia posledných piatich rokov sa situácia tohto plemena u nás stabilizovala. Pokles sa zastavil a naše úspešné chovy pokračujú vo vynikajúcej práci.

Je mimoriadne potešiteľné, že prakticky všetci naši chovatelia úspešne prezentujú svoje odchovy doma a aj v zahraničí. Vynikajúce úspechy odchovov zo Slovenska je treba vidieť najmä ako výsledok úpornej tvrdohlavej snahy konkrétnych chovateľov o prerazenie v rozsiahlej a kvalitnej konkurencii v celom kontexte od pripúšťania cez odchov až po prezentáciu na výstavách.

Ja osobne im k ich výrazným a neprehliadnuteľným výsledkom ešte raz gratulujem. U niektorých aj výstavne úspešných jedincov sa objavili problémy so strmým zaúhlením zadných končatín.

Yorkshire teriér:

U nás dlhodobo najpopulárnejšie teriérske plemeno s najväčším počtom zápisov. Po poklese chovateľskej základne v minulých rokoch sa situácia stabilizuje.

Veľká časť chovateľov neustále vyhľadáva nové krvné spojenia. Naše najlepšie odchovy sú porovnateľné na výstavách doma aj v zahraničí. Veľké zlepšenie vidíme v prezentácii jedincov na výstavách. Je radosť vidieť najlepších jedincov pri prezentácii v pohybe. Upozorňujem však, že podľa pokynov FCI pre rozhodcov by nadmerne dlhá srst nemala psovi prekážať v pohybe.

Záver:

Osobne som presvedčený, že náš klub uplynulé roky môže hodnotiť ako vynikajúce obdobie. Počas týchto rokov aj napriek niektorým objektívnym nepriaznivým okolnostiam sa darilo naďalej úspešne rozvíjať a skvalitňovať chov takmer všetkých našich plemien.

Záujemci o poľovné využitie svojich jedincov majú mnoho možností ako rozvíjať poľovné vlastnosti svojich teriérov.

Stabilný systém klubových a špeciálnych výstav umožňuje bezproblémové plánovanie výstavníctva a chovateľskej činnosti.

Pre budúcnosť je treba vidieť, že nie všetko je ideálne a ružové. Aby sme našu činnosť posunuli ďalej zostáva viac oblastí, ktorým bude treba venovať pozornosť. Napr. už spomínané dedične podmienené ochorenia. V oblasti využitia teriérov z pohľadu klubu len okrajovo venujeme pozornosť perspektívnemu využitiu napr. v agility.

Takže aj do budúcnosti zostáva pre náš klub dostatok možností pre realizáciu v ktorej prajem našim členom veľa úspechov.

MVDr. Pavol Seman, hl. poradca chovu SKCHTaF